Ч. 150. Чернівці, неділя, дня 26. падолиста (8. грудня) 1895. Рочник XI.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА
на „Буковину“ разом з ілюстр. додатком „Неділя“ виносить:
на цілий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . — „ 85 „
для заграниці 15 рублів або 24 франків.
Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

ВИХОДИТЬ: у вівторок, четвер, суботу і неділю.
Редакция і Адміністрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2), куда всї дописи адресувати належить. — Бюро редакциї отворене щодня від 8. рано до 8. вечером.

Перегляд полїтичний.

— —

Австрийский парлямент має все ще від часу до часу неспокійні сцени задля справи Люеґера. Всї подробицї вже так докладно обговорені, що вже й навкучило ся про се дальше слухати. А сего всего не було би, коли би не впертість д-ра Люеґера самого. Бо от що розповідає N. fr. Montagspresse: Люеґер готов був приняти посаду віцебурмістра, але під услівєм, що бурмістром був би вибраний якийсь Штробах, чоловік, що правда розумний і уміренний антисеміт але великих здібностий, а котрого можна би було опісля дуже легко позбути ся. Клюб антисемітский хотів знов, щоби вибрати д-ра Купку, але Люеґер тому спротивив ся, бо Купка міг би стати ся небезпечним его соперником. Тепер же устроюють антисеміти у всїх 19 дїльницях Відня збори з тою самою проґрамою, именно нарадами над поборюванєм лїберальної праси і над теперішним положенєм. Навіть женщини беруть живу участь в теперішним руху. — Міжтим в цїлій Австриї вже відбули ся вибори до сойму, именно в Чехах, Тиролю і Країнї. В ческім соймі будуть засїдати 6 вірілїстів, 70 Чехів-консерватистів з більшої посїлости, 97 Чехів з сільскої куриї (між ними 89 Молодочехів, 3 Старочехи, 2 з сторонництва хлопского, 1 поступовець, 2 вибори ще не рішені), 69 нїмецких послів (53 лїбералів, 2 антисеміти, 2 національні, 11 з сторонництва людового, 1 вибір ще не рішений.) Як видко з сего спису, вид ческого сойму змінив ся сим разом дуже в користь Молодочехів, але сї не хотять свою побіду визискувати безвзглядно, бо оногди оголосили ґазети комунїкат молодоческий, після котрого Молодочехи годять ся, щоби Нїмцї дістали у всїх комісиях відповідне їх численности число мандатів; так само годять ся, щоби віцемаршалком став Нїмець, котрий докладно розуміє ческу мову, так щоби міг нею урядувати; маршалком має стати кн. Юрий Лобкович. В тих справах відбули ся вже переговори між знатнїйшими членами обох сторін і є певна надія на мирне полагоджене жадань.— Не меньше змінений вид будуть мати сойми Тиролю і Країни. В тирольскім соймі будуть засїдати 4 вірілїсти, 22 старших консерватистів, 11 молодших консерватистів (сторонництва бар. Дїпавлього), 16 лїбералів і 15 Італїянців, сторонників абстиненциї. А в країньскім соймі будуть засїдати 17 Старословінців, до котрих прилучить ся епископ, 8 Молодословінців і 11 лїбералів. З сего спису виходить, що при виборах в Чехах, Тиролю і Країнї вибрано сего разу більше людий „острійшого тону“ як попередно, отже таких самих вийде тепер також більше число при недалеких виборах до ради державної. В Тиролю, а за ним у всїх альпейских краях тратять лїберали ґрунт під ногами і вже тепер ставляють тій партиї ґазети таку проґнозу, що она буде ограничати ся на Моравію і Буковину... Натомісць зміняє ся становище Молодочехів чимраз на лїпше. В тій справі доносять нам з Відня:

Межи правительством а молодоческими послами ради державної навязані поважні переговори що-до справи ческої і ті переговори не лишать ся без добрих наслїдків. На четвер запросив цїсар проводиря молодоческого клюбу д-ра Енґля до себе на обід. Єсть се видимий прояв зміни в поглядах на Чехів і їх полїтику навіть в найвисших сферах. А тепер насуває ся питане, на яку дорогу полїтичну вступлять посли рускі опозиціонїсти, наколи Молодочехи станути близше до нового правительства? Де-ж єсть славяньска антикоалиция, де ті сили опозицийні в радї державній, на котрі так великі надії покладали наші посли-опозиціонїсти, а за ними і значна часть Русинів галицких? Чи наші опозиціонїсти думають входити в союз може з Люеґером? Чи Люеґер підддержить наші правні жаданя? Може і час отверезитись і закинути опозицию задля личних — єсли не амбіций, то ураз і обид.

В Нїмеччинї розпочав парлямент сими днями свою працю серед дуже прикрих обставин. Характеристикою внутрішного положеня є з одної сторони розвязане социялїстичних товариств, а з другої сторони непорозуміня між поодинокими мінїстрами, а в слїд за тим поголоски о димисиях, котрі потім простують урядові ґазети. Говорять о димисиї віцепрезидента мінїстерства Бетїхера, мінїстрів війни Бронсарта, торговлї Берлєпша, а найбільше голосять о димисиї мінїстра внутрішних справ Келера, котрого безвзглядне і часто нетактовне поступоване вразило навіть нїмецкого цїсаря. Він взяв тепер довшу відпустку, а як добре інформовані говорять, з нїй більше не верне на своє становище. Що-ж до розвязаня социялїстичних товариств, то розвязано дня 30 го м. м. видїл социялїстичного сторонництва, товариство їх мужів довіря і т. д., так що головний проводир Бебель мусїв відвезти товариску касу до Цюриху в Швайцарию. Вправдї правительство оправдує се своє поступоване істнуючим законом о товариствах, та все-ж

ВСЯЧИНА.

—o—

(Довгий вік. — Пересилане думки. — Важний винахід).

Питали колись льорда Пальмерстона, в яких лїтах єсть чоловік у веснї житя. „В 79. році житя — відповів льорд з гумором — а я вже почав 80-ий рік.“

Славний мінїстер, котрий умів заховати молодість тїла, духа і серця до кінця своєї довгої і повної успіхів карієри, рішив в той спосіб питане, на котре відповідали найріжнороднїйше від непамятних часів. Однак вискаэ льорда Пальмерстона не годить ся з більшостию відповідий; зовсїм ріжнить ся н. пр. від думки Арістотеля про молодість. Учитель Александра сказав, що в 45. році житя здержує ся розвій сил чоловіка; тодї вже можна замітити у кождого перші обяви упадку. Сучасна наука не єсть така вимагаюча і початок старости відсуває на пізнїйший вік. Др. Гарднер, котрий написав цїнну розправу про довгий вік, кладе початок старости чоловіка на 63. рік житя.

Загляньмо до статистики, особливо до статистики товариств убезпечень на житє, котрі з причин практичних мусять старати ся о докладні числа. М. С. Walford у своїм „Провіднику для асекурацийних товариств“, подає спис 220 осіб, з котрих наймолодша померла в 120. році житя. Американин Осип Перкінс вичисляє 10.000 правдивих старців столїтних. Незвичайно довго жила ґрафиня Desmond, котрої житєпис написав льорд Бакон. Після свідоцтв, підписаних архиепископом Usher і Вільгельмо Temple, та дама прожила 140 лїт. Льорд Бакон розповідає, що їй два чи три рази відростали зуби. Ми знаємо, що декотрим звірятам відновлюють ся все зуби, але щоби природа була така ласкава для чоловіка, того мабуть нїхто не чував Але годї й не вірити наочному сьвідкови, котрий не лише був льордом канцлером анґлїйским, але одним з найбільших фільозофів свого часу.

На всякий случай подібні випадки довговічности суть незвичайно рідкі, хоч-би длятого, що в 19-ім віцу житє пересїчного чоловіка єсть повільним самоубійством. Коли би так думали о нашім здоровлю, як о годиннику, то доживали би поважної старости. Венямин Richardson мав колись з одним механїком розмову, котра довела до цїкавих висновків. Сей механїк дозирав парову машину, котра від 80 лїт функціонувала знаменито. Вісїм механїків працювало при нїй по черзї і всї вісїм перестали працювати задля старости або немочи, а машина все працювала і працювала без упину. Чотири механїки любили заглядати до чарки, два терпіли за гріхи молодости; один помер з надміру роботи, котру принимав, щоби вижививити численну родину; вкінцї один помер від ран одержаних з неосторожности при роботї. Через весь той час машина функціонувала найдокладнїйше. А в чім тайна сеї невтомимої працї? Машина працювала все правильно, без натуги, без великого поспіху і без довгих спочинків. Єї кітли чищено докладно що дня; що дня смаровано складові частини оливою, через що не стирали ся; а живлено єї найвідповіднїйшою для зелїзного орґанїзму стравою, т. є. углєм. Пила-ж тілько — воду.

Коли би вісїм тих механїків дбали були так про себе, як про машину, то тривали би до нинїшного дня, замісць зникати перед часом.

Люди, що бажають завсїгди бути молодими, мусять в дуже молодім вінї ставляти свою кандидатуру на достоїнство столїтного старця. Бо довгий вік не є припадковим. Човік не сьміє ждати, поки его „машина“ почне псувати ся і аж тодї вводити правила у своє житє. Анґлїйцї говорять: надужитя молодости то векслї, платні ві складаними процентами по 30 лїтах від днї хвили їх підписаня.

Три суть услівя удержаня здоровля в добрім станї: уміренність, воздух, рух. Хто від дитиньства маловажить ті три услівя, той скоро почує упадок сил духових і фізичних.

В ріжний спосіб приймають люди перші обяви старости і одні затикають уха, резиґнують відразу і старають ся ні тїлом ні духом не робити нїчого. Старший вік єсть для них причиною, що усувають ся від всякої роботи. Таке розуміне старости — каже Montaigne — більше дає морщин нашому духови, нїж нашому лицю, бо нема душі старої, котра не була би терпкою і смутною. Очивидно навіть столїтний старець може мати душу молоду.

Иньші знов впадають у противну крайність. Чіпають ся обман і старають ся верну-

таки не можна було припустити, щоби правительство поступалов так суворий спосіб з социялістами. Тим очивидно огірчені социялісти до крайности і заповідають завзяту борбу. Надто вражають загально дуже прикро части процеси о образу маєстату, чого перше не бувало. Коли збере ся все те разом, то дістає ся вельми непотішаючий образ внутрішного положеня в Німеччині, що відібє ся без сумніву також на парляменті.

Президент італіяньского міністерства Кріспі мав, як можна було сподівати ся, вже з самого початку парляментарної роботи горячий день. На засіданю дня 28-го м. м. відповідав він на інтерпеляциї в справі внутрішної і заграничної політики та вибору радника трибуналу апеляцийного Ґвіо. Що-до послідного питаня піднесла опозиция, що секретар бюра Крісніого, Пінелї, давав Ґвіови 20.000 лірів, щоби сей лише відступив від своєї кандидатури. На се відповів Ґвіо, що єму справді давали відступного, але зовсім не люди правительственні. Вкінци рішено на домаганє Кріспіого передати сю справу осібній комісиї з девятьох членів. В справі внутрішної політики заявив Кріспі, що правительство мусить супротив републиканців і социялістів поступати строго, бо сї послідні не ріжнять ся в практиці нічим від анархістів. Супротив церкви правительство придержує ся ґаранцийної устави тепер так само, як перше, і не думає сего становища полишати. Що-до заграничної політики, то правительство висилало свою фльоту на всхід, а ся буде єдино італіяньскі інтереси боронити і нікому вислугувати ся. — Против внутрішної і заграничної політики Кріспіого виступив на однім із слідуючих засідань бувший президент міністрів Рудіні і закинув Кріспіому, що єго внутрішна політика є лише утиском волї, а політика против церкви просто без цїли. Супротив заграничної політики Кріспіого жадає, щоби Італія вставляла ся о задержанє теперішного стану. Ся промова зробила загально велике враженє, як се навіть правительственні орґани признають.

У Франциї звернули особливу увагу на слїдство против адмірала Жерве, котрому закидують, що з єго вини знищили ся чотири кораблї, бо наїхали на мілину. Жерве належить до тих моряків, котрі остро протестують против вмішуваня цивільних осіб в справи маринарки і тому має великого соперника в теперішнім міністрі маринарки Льокроа. — Француске міністерство рішило ся на відважний крок: оно вірвало цїлковито з социялістами при нарадї над справою Мадаґаскару. Тепер мусить Буржоа старати ся о підпору радикалів і опортуністів, хоч такому союзови заповідають вже тепер скорий конець. Онеги піднїс бонапартист Кіно д'Орнан справу ревізиї конституциї, але Буржоа заявив, що він вправді тому не противний, але уважає теперішний час за відповідний. Більшість палати одобрила єго гадку. — В панамскій справі треба записати поступ: арештовано аґента Артона, Сулїґу. Артона оскаржив суд о сфальшованє документів, обманьство, крадїж і спроневіренє. Перед судом заявив Артон, що він не почуває ся до вини. Оскарженє обіймає 1200 карток in folio.

Дня 27-го м. м. отворив сербский король скупштину троновою бесїдою, в котрій сконстатував добрі відносини до всїх держав, отже також до Туреччини. Сим має Сербія також обовязок прилучити ся до акциї удержаня мира; дальше оповіщує мова закінченє конверзиї фінансової, проект устави що-до доповненя орґанізациї війскової і проект зміни конституциї. Зміст адреси скупштини знають наші читателї з телеграм; врештою є она парафразою тронової бесїди. Внутрішнє політичнє положенє в Сербії не дуже потїшаюче. В скупштиниї не засідають посли, вибрані вільною волею народу, а іменовані королем. Очивидно не має правительство чого таких послів побоюватись, а міжтим тїшать ся радикали великою симпатиєю у народу. Король Мілян, а опісля Наталія старали ся привести до порозуміня між королем а тим сильним сторонництвом, але король не міг згодити ся на становище радикалів в справі конституциї. На кождий спосіб сегоднїшні відносини в Сербії суть нездорові і непевні; правительство не імпонує нікому, навіть і власній більшости нї. Ся ситуация тим прикрійша, що навколо Сербії панує несупокій.

Болгарске собраніе відбуває вже спокійно свої засїданя. Ухвалено вдові по Стояновї виплачувати пенсиї 6000 фр., а вдові по Белчеві лише 3000 фр. (замісць дотеперішних 9000 фр.). Член собранія Таков поставив внесенє, щоби всїм Болгарам, котрі від року 1886 опустили вітчину, уділено амнестию, а бувшим болгарским офіцирам, що тепер служать в російскім війску, щоби крім того вернено їх давну ранґу.

В Росиї віє мабуть иньший вітер. Ми вже попередного разу доносили о письмі Побідоносцева до міністра внутрішних справ, а тепер долучимо до того мову тайного совітника і бувшого учителя вел. кн. Юрія, Капустина. В тій мові виступив Капустин, котрий тїшить ся ласкою на царскім дворі, рішучо против того, щоби надвір над народними российскими школами віддано духовеньству. Вся росийска праса обговорює сю промову, но жадна не осьмілює ся против неї виступити. Що річ Капустина не повинна остати ся без впливу і наслідків, видно і з того, що земствам, котрі повносили просьби о заведенє нових шкіл народних, уділено на те дозволу без перешкоди.

В Царгородї стоїть тепер на першім місци політичної дискусиї допущенє другого стацийного корабля кождої держави на Босфор. Султан не хоче на те зізволити під вимівкою, що поява другого корабля під Царгородом могла би збурити могаметаньске населенє. Але й амбасадори рішили ся не відступити від свого жаданя, бо тим дали би за великий вплив старотурецкій партиї, котра опирає ся всяким реформам. Надійшла навіть телеграма, що один англійский корабель хотів дістати ся до Босфору, але Турки на него стріляли і він мусїв вернути. Султан очивидно спекулює на те, що таки однодушність европейских держав спіткнє ся на чімсь, але сего годї сподівати ся після дотеперішного впливу знаного предложеня ґр. Голуховского. Навіть росийска праса, котра доси держала ся відсторінь, тепер домагає ся невідступленя від жаданя, бо то було би — як пишуть „Биржев. Вѣдомости" — початком проволїканя справи в безконечність та заповідженєм протесту против вмішаня держав у внутрішні відносини турецкої держави; а без натиску нема надії, щоби Туреччина що небудь зробила.

Дрібні вісти.

Чернівцї, дня 7. грудня 1895. р.

П. Володимир Михальский, судовий адюнкт, іменований заступником прокуратора в Чернівцях.

Нова друкарня в Чернівцях. Урядова Czernowitzer Ztg. оголошує, що товариство „Руска Рада" одержало концесию на друкарню для видаваня нашої ґазети „Буковина".

Іменованя. Міністер судівництва іменував: судию повітового в Вашківцях Кароля Любич-Могильницкого радником суду красвого з оставленєм в місци теперішної службы. — Судиї повітові: Алойсій Бравн на Старій Солі, Володимир Гузар в Потоці золотім і Володимир Яновский в Березові іменовані секретарями ради в суді окружнім в Коломиї. — Судиями пов тові-

---

ти до занять і привичок молодости. Ціцеро в творі De senectute любить, „коли молодець має в собі щось із старця, а старець щось із молодця." Але Ціцеро не був гігієніст і забував, що старець бажаючий в собі мати щось з молодця, стає ся що найменьше смішним.

Умірковане, рух і воздух чудесно довго удержують чоловіка в станї молодости. Цїсар Вільгельм аж в 86-ім році житя чув утому по їздї верхом, Льорд Пальмерстон в 80. році житя здивував усїх людий своєю доброю памятию; деклямував н. пр. цілї уступи з „Георгіків". Ґледстон, що родив ся в р. 1809, ще до недавна, а може й нині стинає дерева, а то все лиш длятого, як сам каже: „що від дитиньства кождий кусень мяса обертав 2 0 разів в губі, заким ликнув."

Тому сто лїт нїхто би був не повірив тому, що натиснувши електричний ґузик у комнатї, дзвінок почне дзвонити в кухнї. А таки в се нині всї вірять, бо бачуть власними очима. Однак і нині учені не вияснили, що то за сила електричність: знаємо, звідки бере ся, що робить, але що она властиво є, не знаємо. Так то тепер не хочемо вірити, що можна пересилати думки без почти і без телеґрафу; що оно є, не знаємо, але єсть!

Возьмім для порівнаня два інструменти, зовсім до себе подібні і повісьмо їх у воздусї здалека від себе. Коли добудемо звук з одного, другий також відізве ся тихо. Що-ж се за обяв? — Два рівні маґнети також чують до себе „симпатию" навіть здалека. Руш одного, і другий рушить ся. Возьмім телефон. Говоримо на однім кінци дрота, а голос відзиває ся на другім. Звідки се береть ся? Наука не має на се відповіди, лише констатує факт.

Пересилати думку можна н. пр. так: Іван сидить в Чернівцях і думає собі, що добре зробив би Стефан у Львові, як би приїхав до Чернівців. Стефан їде на зелїзницю і приїзджає до Чернівців. Се — як каже англійский учений Lodge з Ліверпулю — зовсім можливе між людьми, котрих лучить симпатичне свояцтво". — Mal. Guthrie зробив такий досьвід: дві особи, що стоять по обох сторонах муру, держить ся за руки крізь діру в мурі, заліплену так, що в дірі поміж рукою а муром місця нема. Вкладав в уста одної особи річи смачні і несмачні і переконав ся, що друга особа відчувала все, чи солодке, чи гірке. Так само можна подразнити нерви слуху, нюху і зору.

Проф. Lodge каже, що знає сам кілька досьвідів з пересиланєм думки на віддаленє. Заохочує також людий робити досьвіди, котрі — як каже — не суть анї трудні анї неприємні. Можна їх робити в дві, три особи без нїчиєї помочи. Досьвіди поміж членами родини або поміж кревними удають ся лучше, ніж поміж чужими; особам собі прихильним, скорше вдає ся така проба. Припустім, що отець з сином находять ся один в одній, другий в сусїдній комнатї. Отець дивить ся з більшим напруженєм думки на образ на стінї і питає ся відтак сина, о чім думав перед хвилею.

Товариство душевних розслідів в Льондонї має видати о тім книжку. Хоче доказати, що і на найдальші простори можна пересилати думки. О небезпечности, грозячій любій особі, — каже проф. Lodge — о смерти дитини, брата, мужа можна давати знати без письма і телеґрафу в декотрих обставинах, що успособлюють прихильно до принятя такої відомости. Сей обяв називають телепатиєю, т. є. симпатиєю на віддаленє. Наука не знає доси нїчого про телепатию; знає лише, що єї обяви правдиві. Досьвіди можна навіть повторити. Можна не рушати, не сказати слова, не глянути, лише думати про когось другого, а той другий се відчує. Залюблені знають се добре.

Після вістий з Америки заносить ся на цїлковитий переворот в будівництві тих великаньских пароходів, що удержують комунікацию через океан між Европою і Америкою, а свою подорож відбувають в часї неповного тижня. Именно якийсь інжинер Ришард Пунітон з Віліямспорт вигадав новий корабель, що зможе переїхати море між Европою а Америкою за три днї. Щасливий винаходець дістав вже

ми іменовані ад'юнкти судів повітових: Іван Ярина з Лопатина для Старої Соли, Макс Фінкельштайн з Бережан для Березова, Йосиф Лехицкий з Коломиї для Заболотова, Фр. Маєр з Рави руської для Потока золотого. — Субститутами державних прокураторів іменовані ад'юнкти судів пввітових: Денис Гайдер з Чорткова для Самбора і Йосиф Сваричевский зі Самбора тамже. — **Ад'юнктами** судів повітових іменовані авскультанти: Едв. Дзюбановский для Товстого, Ігн. Кавецкий для Збаража, Володим. Кульчицкий для Лопатина, Лев Бережницкий для Грималова і Володимир Русин для Радехова. — Перенесені ад'юнкти судів повітових: Ем. Голубовский з Радехова до Рави, Ів. Ангельчиковский зі Збаража до Чорткова, Жигм. Фінкельштайн з Товстого до Бучача і Ом. Билинкевич з Грималова до Галича. — Субститут прокуратора в Самборі Меч. Моравский іменований радником суду краєвого в Коломиї.

З черновецкої ради громадскої. На засіданю дня 5-го с. м. устроїв бар. Мустаца, котрому очивидно дуже жаль, що міністер Ґавч не приплеснув зараз на жадане Волохів, щоби в Чернівцях основано також волоскі паралельки, таку штуку. Він заявив, що міністерство рішило лише низшу ґімназию основувати а рада громадска прецінь дарувала місце на цілу ґімназию. Отже він хоче поставити пильне внесене, що рада громадска жадає висшої ґімназиї, а не лише низшої. Коли всі згодили ся на пильність, поставив бар. Мустаца внесене, щоби в Чернівцях основано висшу ґімназию з волоскими і рускими паралельками! Дарма, що радники підносили протест против сего підступу, бо о паралельках первістно навіть не говорено, внесене бар. Мустаци перейшло більшостию одного голосу. Хоч сему рішеню не можна ніяк признати якого небудь практичного наслідку, то годі не замітити, що Волохи старають ся за всяку ціну і всіми средствами осягнути ціль. Чи есть в тім етика?...

Улекшеня в леґалізациї нотарияльній. По многолітних заходах удало ся перевести закон о улекшенях в леґалізациї, именно в дрібних справах. Закон той має значінє лиш для селян і виданий в їх користь. Доси всякі грамоти приватні, на підставі котрих мало бути якесь право до книг ґрунтових вписане або з них вичеркнене, як н. пр. контракти купна і продажи, заміни, цесиї, скрипти довжні, квіти екстабуляцийні і пр. мусїли бути нотарияльно (або судово) леґалізовані, отже селянин мусів з найменьшою грамотою удаватись до нотаря і за контрактом купна і продажи парцелї або части парцелї вартости кількох або кільканайцятьох зр. мусів платити нераз і понад 10 зр., а вже дешевшого контракту не було як за 5 зр. Тепер та устава, упала що-до грамот о предметї вартости до 50 зр, а у наших селян справи о предметї вартости низше 50 зр. становлять 99% всяких їх інтересів. Закон з дня 5-го червня 1890, ч. 109 В. з. д. впроваджений в Галичині законом з дня 20-го вересня 1895 ч. 62 В. з. кр. приписує, що всякі грамоти висше вичислені, наколи їх предмет має вартість до 50 зр. (до тої суми не числить ся відсотків і належностий побічних), до своєї цілковитої вїродогідности і придатности до впису табулярного не потребують анї нотарияльної анї судової леґалізациї підпису, лише вистануть підписи виставляючого грамоту і двох вірогідних сьвідків, котрі виставляючого грамоту лично знають. На підставі того закона можна вже такі грамоти зладити в селї, если писар громадский, або хто иньший мають поняте бодай о засадничих квестиях правничих, а вже на-певно можна ті грамоти зладити у адвокатів за 1 або 2 зр.

Примірна громада. Громадска рада села Теляже, сокальского повіту, рішила, що кождий член громади буде караний урядом громадским, если знайдуть его пяного в корчмі або лише при піяньстві. Дай Боже, щоби ся постанова мала бажаний успіх і стала добрим приміром для всіх иньших громад.

Про кошти державного веденя метрик в Угорщині доносять: Підчас дебати над буджетом заявив угорский міністер справ внутрішних, що він переступив первістно преліміновані кошти веденя метрик в квоті 800.000 зр., лиш о 64.000 зр., тож опозиция не має причини голосити, що церковно-політичні закони накладають нові великі тягари податкові. Тепер же один знатнійший посол зачав збирати по краю дати, з котрих показує ся, що хоч держава яко така не стягає з населеня більше як 840.000 зр. на веденє метрик, то знов окремо додатки комітатові і громадскі на ту ціль виносять майже потрійну квоту повисшої суми. З того виходить, що населенє угорске мусить платити річно на державне веденє метрик цілі чотири міліони.

Страшна буря лютила ся передвчера вечером і в ночи у Відни. Богато шиб віконних розбито, дахівки, написи склепові позривані. Лучили ся також випадки покалїченя; писателя Давида кинуло на землю, при чім фіра его переїхала і зломила єму ногу.

Під ледом. Пять селян-робітників з села Ульвівки, сокальского повіту, вертали дня 29-го м. м. з ліса, де рубали дрова, домів. Они мали перейти через Буг, але ріка вже трохи примерзла, так що анї поромом не можна було переїхати анї через лід перейти. Отже селяни сїли в човен і розбиваючи веслами лід хотїли дістати ся на другий берег. В човні було ховско і один селянин переважив ся і перевернув ціле човно. Два селяни не дали ся пірвати водою і ломали руками лід так довго, поки не дістали ся на мілке місце. З трех потапаючих один змагав ся ще з водою і головою перебив лід та став по шию у воді. Побачивши се, прибігли згадані два селяни єму в поміч і виратували его. Прочі два селяни пропали під ледом і доси навіть не винайдено їх трупів, бо Буг замерз цілком.

Зле бити — стидно. Процес за убійство відбув ся сими днями перед судом присяжних в Коломиї против Олекси Тонюка з Жабя і его вітця Павла. Акт обжалованя так ту справу представляє: Олекса, молодий 19-лїтний паробок з Дземброні (присілок Жабя), вернув ся одного осінного вечера з полонини з худобою, котру ціле лїто пас в горах. На другий день мало відбути ся віддане худоби властителям, котрі повідомлені о тім наперед, численно зібрали ся в Дземброни. О години 10-тій вечером донесла Олексї его челядь, що пропав один з повірених его опіцї коний. Найблизшим сусїдом вітця Олекси, Павла, був стрик Іван. Глядаючи коня, зайшов Олекса до него і дійстно найшов на его подвірю згубу. Олекса взяв коня і пішов з ним на місце, де ночувала решта худоби. В половині дороги заскочив его стрик з двома дочками і зажадав звороту коня або заплати за шкоду, що кінь зробив. З тої причини счинив ся спір і тим скінчив ся, що Олекса ударив стрика так сильно палицею в голову, що той упав без памяти з розчерпленою головою на землю і за дві години помер. Характеристичне мало бути поведенє вітця убійника, Павла, котрий в часї спору мав відозвати ся до сина: „Бий, а добре, щоби тобі не було встиду". По переведеній розправі засудив трибунал Олексу на три роки тяжкої вязниці. Вітця его, Павла, зовсім увиннено.

Сумлїнність. В Парижи є робітник Юліян Хатен, котрий вже від довшого часу не мав жадного занятя. Оногди він через 4 дни нічого не їв і длятого рішив ся втопити ся в Секвані. По дорозї знайшов пакунок, в котрім було 150.000 франків. Сейчас пішов на поліцию і віддав цїлий пакунок. Урядник побачив перед собою дуже нужденного чоловіка, отже запитав про его житя, а довідавши ся, що він вже через чотири дни нічого не їв, подарував єму 10 франків. На другий день зголосив ся богатий Американець по гроші і похваливши нахідника за его сумлїнність, подарував єму 5000 франків. Вкінци він питає, чи нахідник й тепер ще думає о самоубійстві, а сей відповів: нї тепер оженю ся з бідною дївчиною і ми будемо щасливо з собою жити.

Фальшиві десятки появили ся Нароли, повіта чесанівского, де одна жінка дістала пять штук тих фальшивікатів від якихсь незвістних купців за продані безроги; а в Кракові появили ся фальшиві корони.

Пявки. Дня 27-го с. м. відбула ся в Бережанах перед звичайним трибуналом карна розправа против Берка Тайхберґа з Кунашева, в бурштиньскім повітї, обжалованого, що за суму 265 зр., котру позичив селянинови Николаєви Костикови, взяв від него за пять лїт титулом процентів збіже вартости 232 зр. та купив від него на основі різних мнимих контрактів титулом дальших процентів за тих пять лїт і титулом звороту капіталу, поле вартости 1500 зр. Тайхберґа засудив суд на рік арешту та на грошеву кару 500 зр., а заразом уневажнив всї правні умови заключені в тїй справі та судові вироки, які були на основі тих контрактів видані. — Перед кількома тиждньми засудив той самий суд Хаю Фрідберґову і Хаскеля Штрайзанда за лихву і обманьство: Хаю на чотири, а Хаскеля на пївчетверта року вязниці. Против того засуду внесли они жалобу неважности, а суд за кавциєю 1500 зр. випустив їх на волю. Найвисший трибунал жалоби не увзгляднив і вирок в цїлости потвердив. Однако обжаловані не ждали урядового повідомленя о вислїдї розправи, а утїкли до Америки відрікаючи ся й кавциї. В тих процесах лихварських, так численних в остатних часах, замітна не лиш те, що сини Ізраїля представляють ся як пявки селяньскі, але й те, що селяни в декотрих наших сторонах безгранично темні; бо так дати ся обдирати, як н. пр. сей Костик, може лиш чоловік без найменьшого понятя о сьвітї.

Помер у Львові Ом. Дерінґ, польский артист драматичний.

ТЕЛЄҐРАМИ „БУКОВИНИ"

з дня 7. грудня 1895 р.

Відень. На вчерашнім засїданю ради державної вела ся дебата над пильним внесенєм пос. Пернерсторфера в справі реформи виборчої. Ґр. Бадені заявив, що при ґенеральній буджетовій дебатї дасть головний нарис реформи. Люеґер напав на бувше коаліцийне міністерство і лївицю, а вкінци сказав, що ческої опозиции нема чого бояти ся, бо ческий лев став смирнїйшим. На то відповів остро пос. Кайцль. Бесїдник приписує закиди Люеґера особистим причинам і застерігає для Молодочехів право, в кождій справі рішати ся за або против неї, а рішучо протестує против веденя Люеґером. По відповіди Люеґера і Пернерсторфера відкинено пильність.

Букарешт. Доси вибрано до сенату 105 лїбералів а з консерватистів. В двох округах відбудуть ся ще тіснїйші вибори.

патент на свій винахід в Канаді, Анґлїї і Німеччині. Кораблї Пунїтона змінять передовсім будову кадовба, а по его боках буде уміщених по пять пар шруб, а окрім того одна пара на переді корабля. Ся послїдна пара буде служити до розбиваня филь води і зменшеня єї опору. Прочі пари шруб, сягаючи крилами на пять стіп у воду, будуть гнати корабель. Поодинокі пари шруб будуть уложені в віддаленю 100 стіп одна від другої, так, що кадовб корабля буде мати 600 стіп довжини. Після завіреня винахідця, лежить користь его будови корабля не лише в тім, що корабель буде плисти незвичайно скоро, але також і в більшій безпечности в борбі з филями, навіть если море неспокійне. До того кожда шруба дїлає сама для себе окремо, так, що коли зломить ся одна з них, то се не спиняє корабля і він при помочи прочих шруб пливе дальше. Величезні машини поміщені в переді, середині і в кадовбі корабля, обертають шрубами. Коли відкрите Пунїтона показало ся дійстно таким, як заповідають американьскі часописи, то оно викликало би величезні наслідки в відносинах торговельних сьвіта. В Гамбурзї будує ся вже корабель після вигадки Пунїтона, а анґлїйска адміраліция удала ся до винахідця з просьбою, щоби їй прислав взорець свого корабля.

В Дрібній бібліотеці, видаваній у Львові Костем Паньковским, вийшли доси сі книжочки разом чисел 13):

Байки Евґена Гребінки (10 кр.)

Малярі, оповідане Всеволода Гаршина (10 кр.)

Пролісок, поезиї Павла Граба (20 кр.)

З чужого поля. Переклади Павла Граба (20 кр.)

Що то є господарність — Герінґа (переклад В. Герасимовича) 20 кр.

Поезиї Осипа Маковея (20 кр.)

Оферма, оповідане его-ж (10 кр.)

Твори Івана Сурика, переклад з російского (10 кр.)

Українські писаня Митра Оленьковича (10 кр.)

Писаня Василя Кулика (10 кр.)

Останні романи Г. Сінкевича. Два відчити М. Грушівського, читані в львівськім „Клюбі Русинок“. Видане Василя Лукича. Накладом ред. „Зорі“. 16⁰. 50 стор.

Твори Степана Руданьского. Том І. Пісні. Приказки. Присліва. Байки. Бібліоґрафічний показчик. Заголовки „Сьпівомовок“. Видане М. Комара. Коштом видавця. — У Львові 1895. 16⁰ 192 стор. Ціна 40 кр. (в портретом автора).

Кобзар Тараса Шевченка. Выбôръ поезій ля народу. Частина друга. — (Книжка тов. Просьвіта“ Львові чч. 184—185) мал. 8⁰ 136 стор. Ціна 20 кр.

Повістки і ескізи з українського житя — А. Кримського, появили ся у Львові з друку. 8⁰ Стор. І— IV+1—322.

Василь Чайченко. Байки. — Накладом редакциї „Зорі“ у Львові, мал. 8⁰ 68 отор. — Ціна 30 кр.

Чернеча республика на Афоні — Василя Щурата (10 кр.)

Нарід в неволі (то що було друковане і в *Неділї*) — 10 кр.

Микола Палкин Льва Толстого, оповідане 10 кр.

Вже готовий

ілюстрований буковиньский православний

КАЛЄНДАР

на рік переступний

1896

Ціна **50** кр.

— (З пересилкою 55 кр.) —

Зміст.

Календар історичний. — Календар астрономічний. — Календар церковний. — Сьвята руські і римскі, (червоно друковані), схід і захід сонця, сїдміни місяця, погода. — Календар жидівский. — Номинальний календар славних Русинів. — Дім цїсарский.

II.

Наші гроші і важнійші заграничні. — Міри і ваги (нові і старі) — Телеґрафічні приписи. — Почтові приписи. — Приписи желїзничі — Скалї стемпльові. — Належитість від вписів гіпотечних. — Плян їзди на зелїзницях.

III.

Для науки і забави.

Головосїки сьв. Івана Хрестителя. (З лірника Ю. Федьковича з новим портретом поета). — О. Єрофтей Федорович. (Житєпись з портретом). — Нова устава охованю худоби. (Популярна наука). — Як закладати крамниці? (Популярна наука). Розмова Читальника з Іваном Байдужним. — Про катастер рунтовий. — Що людий єднає? (Повістка Д. М.) — Правда. (Повістка Є. Я.) Дещо з господарства. — Ілюстрациї.

IV.

Шематизм буковиньский.

V.

Оповіщеня.

Замовленя приймає „Руска Бесїда і Редакция Буковини“.

Видає тов. „Руска Рада“ в Чернівцях. Відповідає за редакцию **Осип Маковей** З друкарні Г. Чопна.